

نقش کارآفرینی در توسعه روستایی

فاطمه جوانبخت^۱

۱- دانشجوی سابق کارشناسی ارشد مدیریت کشاورزی، گروه اقتصاد کشاورزی، دانشگاه تبریز.

* مسئول مکاتبه Email: javanbakhtfatemeh4@gmail.com

چکیده

افزایش سریع تحولات در جهان، کشورها را ملزم به استفاده از راهبردهای جدیدی می‌کنند تا بتوانند از فرصت‌های پیش‌رو به صورت بهینه استفاده نمایند. ایجاد بستر مناسب برای توسعه و تقویت کارآفرینی ابزاری مناسب برای اشتغالزایی و پیشرفت اقتصادی کشورها بویژه کشورهای در حال توسعه است. در ایران نیز، توسعه اقتصاد ملی در گرو توسعه روستاهاست. از این رو، توجه به کارآفرینی روستایی با نگرشی به مشکلات موجود در این نواحی از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است. لذا، هدف از این تحقیق بررسی نقش کارآفرینی در توسعه روستاهاست. نوع تحقیق کاربردی و روش مورد استفاده توصیفی - تحلیلی و برای گردآوری اطلاعات از مطالعات کتابخانه‌ای بهره گرفته شده است. یافته‌ها نشان می‌دهد، توسعه کارآفرینی در ایجاد اشتغال مولد با بسترسازی کسب و کارهای جدید در روستاها به شکل صنایع کوچک و متوسط، صنایع دستی و خانگی و همچنین جلوگیری از مهاجرت جوانان روستایی به شهرها، نقش اساسی در توسعه روستاها دارند.

واژه‌های کلیدی: اشتغالزایی، توسعه روستایی، کارآفرینی، صنایع روستایی

مقدمه

با افزایش سریع تحولات در جهان و ورود به جامعه اطلاعاتی امروزی، کشورها ملزم به استفاده از راهبردهای جدیدی هستند تا بتوانند از فرصت‌های پیش‌رو به صورت بهینه استفاده نمایند. امروزه گرایش به کارآفرینی به عنوان گرایش راهبردی جهت رشد مورد توجه قرار گرفته است [۵]. در ایران نیز، با عنایت به اینکه یکی از مهمترین دغدغه‌های نظام جمهوری اسلامی ایران به ویژه در سالهای اخیر و فرارو، ایجاد زمینه اشتغال مولد در کشور است، در برنامه سوم توسعه اقتصادی - اجتماعی جمهوری اسلامی ایران، موارد متعددی راجع به حمایت از کارآفرینان و ترویج فرهنگ کارآفرینی وجود داشته و عمدتاً توجه دولت به مقوله کارآفرینی نیز از زمان تدوین این برنامه آغاز شده است. کارآفرینی، نیروی محرکه اصلی در توسعه اقتصادی و از مشخصه‌های یک اقتصاد سالم است. در واقع کارآفرینی مؤثرترین روش برقراری ارتباط بین علم و بازار است. و موجب شناسایی فرصت‌ها، تهدیدها و نقاط قوت و ضعف محیط‌های فعالیت از جمله کشاورزی با روش شناسی و سیاست‌گزینی خاص و جدید برای تحول و دگرگونی در کشاورزی است. این تحول با ارائه تفکر، روش و

تدبیری نو برای حل مشکلات گذشته و کنونی همراه است که به بهبود وضع اقتصادی روستائیان و کشاورزان منجر خواهد شد [۱۲]. در رابطه با نقش کارآفرینی در توسعه کشاورزی و نهایتاً توسعه روستاها به برخی مطالعات اشاره می‌شود. احمدپورداریانی و همکاران [۱۱] عوامل آموزشی، حمایتی، ارتباطی، مدیریتی، مهارت کسب و کار و سیاست‌گذاری را از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی در شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای فنی و مهندسی کشاورزی در استان زنجان بیان کرده‌اند. دهقان و همکاران [۱۵] راهکارهای توسعه نوآوری و کارآفرینی را در عوامل رفتاری، عوامل ساختاری و عوامل محیطی خلاصه کرده‌اند. یعقوبی و قاسمی [۲۰] در مطالعه‌ای با عنوان بررسی عوامل مؤثر بر موفقیت کارآفرینان بخش کشاورزی استان زنجان بیان نمودند که اعتماد به نفس، نوآوری، شناسایی فرصت‌ها و داشتن دانش و اطلاعات مهم‌ترین عوامل موفقیت کارآفرینان به شمار می‌آیند. همچنین نتایج حاصل از مطالعات تطبیقی پروژه‌ی دیده بان جهانی کارآفرینی نشان می‌دهد که ارتباط مثبت و معناداری بین فعالیت‌های کارآفرینانه و رشد اقتصادی وجود دارد [۷]. در کشور چین کارآفرینی از طریق خود اشتغالی نقش مهمی در توسعه‌ی روستایی داشته است. طبق بررسی - های انجام شده در سال‌های ۱۹۹۸-۱۹۹۵، خود اشتغالی سریع‌ترین رشد بخش غیر کشاورزی در روستاهای این کشور بوده و حدود سی میلیون نفر از این طریق مشغول به کار شده‌اند [۹].

در پژوهشی توسط فریشمار و هورت [۴] تحت عنوان نقش گرایش به بازار و گرایش کارآفرینانه بر عملکرد توسعه محصول جدید، ارتباط بین گرایش استراتژیک و عملکرد در توسعه محصول جدید بررسی شد. اولین بخش مورد توجه در این پژوهش گرایش به بازار و بخش مورد توجه بعدی توجه به کارآفرینی بوده است. نتایج نشان داد که گرایش به بازار و نوآوری همبستگی مثبتی با عملکرد دارند. همچنین مشخصات محصول و شرایط محیطی هیچ نقش واسطه‌ای در رابطه بین گرایش کارآفرینانه و گرایش به بازار و با عملکرد توسعه محصول جدید ندارند. بانک جهانی [۱۰] برای تحقق توسعه کارآفرینی در میان زنان روستایی توجه به مسائل اقتصادی و فرهنگی را عنوان کرده است. این مسائل شامل حمایت‌های فنی، تأمین سرمایه، بسترسازی فرهنگی است.

در متون نظری بر این نکته تأکید می‌شود که در صورت نبود کارآفرینی خلاق در یک جامعه جویندگان فرصت‌ها، فعالیت‌های اقتصادی کشور را به زمینه‌های فاقد ارزش افزوده پایدار هدایت می‌-